

Illustrasjon: Marvin Halleraker

For mange for naive for lenge

Vladimir Putins brutalitet var synlig lenge før Butsj. Men det passet bedre å håpe at det skulle gå over.

Kommentar
Kjetil B. Alstadheim
Politisk redaktør

Bildene og fortellingene fra Butsj ryster verden. Verden har - uhyggelig nok - trolig bare sett et lite glimt av grusomhetene. Også i andre områder i Ukraina har russiske styrker gått frem med hensynsløshet og vold.

Fredag bombet Russland en togstasjon som brukes for evakuering av sivile. Russerne herjer fremdeles sørøst i landet. Slaget om Mariupol er ikke over. Mye tyder på at Russland forbereder en ny offensiv.

Ukrainerne kjemper en kamp for Vestens felles verdier. Akkurat nå er det viktigste hvordan vestlige demokratier kan støtte dem videre. Ikke minst med våpen.

Samtidig synker en erkennelse inn. Vesten så bort for lenge. Den brutaliteten Russlands president, Vladimir Putin, har

sluppet løs på ukrainerne, burde ikke komme som et sjokk.

En CV full av råskap. Varslene har vært så mange. Putin har en CV full av råskap.

Som i 2006. Journalisten Anna Politkovskaja ble drept i heisen der hun bodde i Moskva. Hun drev gravejournalistikk om Putins krig i Tsjetsjenia. I årene siden er uavhengige medier blitt gradvis kvalt.

Og i 2007. Putin landet ut mot Nato og USA på sikkerhetskonferansen i München. Talen ga tilhørere frysninger.

Og i 2008. Da rykket det russerne kalte «fredsbevarende styrker» inn i Sør-Ossetia i Georgia.

Men hva var reaksjonen?

USAs daværende utenriksminister Hillary Clinton møtte Russland utenriksminister, Sergej Lavrov, i Genève året etter. Hun hadde med seg en diger rød knapp der det sto «reset». Det skulle være omstart av forholdet mellom USA og Russland.

I Tyskland var forbundskansler Angela Merkel samtidig i full sving med energiomstilling. Ulykken ved det japanske atomkraftverket i Fukushima i 2011 fikk Tyskland til å vedta avvikling av all tysk atomkraft i løpet av 2022.

Den nye kraften skulle komme fra vind og sol. Og mer gass fra Russland.

I 2014 annekterte Russland Krim. Vestlige land ble tatt på sengen. De svarte med sanksjoner. Daværende forsvarsminister Ine Eriksen Søreide (Høyre) sa til CNN at etter annekasjonen av Krim var forholdet til Russland grunnleggende endret. Og fikk kjefte for det.

Merkels ror. Russland beholdt Krim og bi-

dro til en krig som har vart i åtte år i utbryterrepublikkene Luhansk og Donetsk øst i Ukraina. I Syria ble Aleppo lagt i grus av russisk bombing i 2015 og 2016.

Men Merkel gikk videre med det nye gassrøret Nord Stream 2. Selv om det ville gjøre Tyskland mer avhengig av energi fra Russland og gi Russland muligheter for enda større inntekter.

For Tyskland handlet det om å få nok energi. Merkel videreførte samtidig Tysklands «Ostpolitikk». Den ble lansert av forbundskansler Willy Brandt i 1969 med mål om konstruktivt samarbeid østover.

Det manglet ikke på advarsler mot gassrøret. Blant annet fra USAs daværende president, Donald Trump. Men hva gjorde Trump selv i møte med Putin i Helsingfors i 2018? Jo, på pressekonferansen valgte Trump å stole mer på sin russiske kollega enn på USAs etterretningstjeneste i spørsmålet om hvorvidt Russland hadde forsøkt å påvirke det amerikanske valget i 2016.

Idyllen i Hurdal. Her hjemme holder det å gå tilbake til Hurdalsplattformen i høst. Der skriver Arbeiderpartiet og Senterpartiet at den nye regjeringen vil videreutvikle samarbeidet med Russland i nord, styrke den utenriks- og sikkerhetspolitiske dialogen i nord og forsterke folk-til-folk-samarbeidet.

Bare noen uker etter at det ble skrevet, avsluttet statsminister Jonas Gahr Støre sin julepressekonsferanse med noen alvorsord om at det i 2022 kunne bli krig i Europa. Det var sørgelig treffsikkert.

Nato-motstandere har fått seg noen omganger de siste ukene. Det samme har avisen Klassekampen og andre som svelget russisk nonsens. Men det er ikke Nato-

motstandere som har styrt vestlige demokratiers forhold til Russland de siste 15 årene. Ikke folk preget av antiamerikanisme, heller.

Putin ble ikke tatt alvorlig nok. Hverken det han gjorde, hva han sa eller hvordan han løy til sin egen befolkning og til verden. Nå er naiviteten blåst bort.

Tyskland åpner ikke det nye gassrøret. Landet endrer sin forsvarspolitik dramatisk. Landene i både Nato og EU står mer samlet enn på lenge. Sanksjonene er kraftige, kom fort og trappes opp. Her hjemme er det brått usedvanlig bred enighet om at forsvar og beredskap må styrkes.

Nå omtales også norsk våpenindustri med stolthet. Det er bare et år siden det var bråk om at Kongsberg Jazzfestival sponses av Kongsberg Gruppen. Denne uken fant selv SV ut at Norge må bidra med våpen til Ukraina.

Et vanskelig etterpåk. Det fryktelig lett å være etterpåklok. Og det er fryktelig vanskelig å finne veien videre.

En dag må denne krigen være over. Før eller siden mister Putin makten. Men Russland forsvinner ikke. Ikke nødvendigvis de kreftene som har holdt Putin oppe, heller.

Så det kommer et veldig vanskelig etterpåk. Både for Ukraina og vestlige land. Hva skjer da?

Dialog finnes det ingen vei utenom. Samarbeid har fortsatt mye for seg. Handel og gjensidig avhengighet kan skape stabilitet. Altså mye av det vestlige land har prøvd i alle disse årene.

Men det må skje med åpne øyne. Og på en måte som gjør Vesten tryggere, ikke mer sårbar.